

Kontaktperson i detta ärende
Liane Ask
010 510 54 07
liane.ask@akeri.se

Till: Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia:
m.kemikalieenheten@regeringskansliet.se

Vår beteckning **2022-10**

Er beteckning: **M2022/00531**

REMISSVAR – FÖRSTÄRKTA INSATSER MOT BROTTLIGHET INOM AVFALLSOMRÅDET

Sveriges Åkeriföretag är branschorganisationen för den svenska åkerinäringen. Näringen omsätter totalt ca 160 miljarder kronor och sysselsätter totalt 225 000 människor. Sveriges Åkeriföretag har ca 5 300 medlemsföretag som tillsammans förfogar över 38 000 fordon.

Av Sveriges Åkeriföretags medlemsföretag verkar ca 500 företag i avfalls- och återvinningsbranschen. De omsätter tillsammans ca 5,5 miljarder.

Sveriges Åkeriföretags (SÅ) ståndpunkter i korthet:

- SÅ delar skrivelsens beskrivning av problemen och målsättningar runt särskilt tillsyn, samverkan och kompetenshöjning för att upptäcka och förhindra avfallsbrottlighet och därmed undvika miljöproblem och stora samhällskostnader samt osund konkurrens mellan seriösa och oseriösa företag.
- **SÅ tillstyrker** samtliga fyra förslag till författningsändringar i skrivelsen (7.1), men anser att dessa främst riktar sig mot gränsöverskridande transporter och är långt ifrån tillräckliga för att målstyra mot oseriösa aktörers insamling, transport och hantering av avfall inrikes.
- SÅ framhåller att det är viktigt att prioritera snabba och effektiva åtgärder för att förhindra organiserad brottlighet, såsom införandet av kontantförbud, snarare än att lägga fokus på omfattande, ytterligare utredningar och ökad administration.
- SÅ framhåller behovet av åtgärder för öka kontrollen av avfall och säkerställa ekonomisk säkerhet hos de tillstånds- och anmälningspliktiga aktörer i enlighet med tidigare remiss "Ordning och reda på avfallet".

Bättre offentlig upphandling och kompetensutveckling

Sveriges Åkeriföretags medlemmar är ofta engagerade i uppdrag åt kommuner och andra offentliga beställare och har därmed stor erfarenhet av offentlig upphandling, dess styrkor och svagheter. Många upphandlingar görs baserat på lägsta pris eller otillräckliga kvalitetskrav vilket stadigt gett oseriösa entreprenörer en ökande del av marknaden. Efter tilldelningen är det ofta bristande uppföljning av kraven eller fokus på administrativa rutiner snarare än att säkerställa korrekt avfallshantering i praktiken. Det borde ställas högre krav på anbudsgivaren genom exempelvis miljöcertifiering enligt ISO 14001 eller åkerinäringens hållbarhetscertifiering Fair Transport (www.fairttransport.se) som revideras externt, vilket torde öka sannolikheten att företaget är seriöst och följer miljölagstiftningen.

I både upphandlingar och tillståndsprövning borde det finnas ökade möjligheter för både beställare av transporter och myndigheter att snabbt få information om utförarens lämplighet/vandel som inkluderar även belastningsregister, såsom föreslås i skrivelsen (5.2.2).

Kvalitetssäkrad tillsyn och tolkningar

Ett uppenbart problem i den senaste tidens händelser med företag som brutit mot eller undvikit gällande lagstiftning för exempelvis lagring av avfall är bristande tillsyn. Flera företag inom SÅ upplever att kommunens tillsynsmyndighet vid ett tips om miljöbrott hänvisar till resursbrist alternativt gör ett förannmält tillsynsbesök långt senare som inte blir representativt eller korrekt. Tillsynen bör, förutom att vara insatseffektiv, även kunna förstärkas med stöd från andra myndigheter, som nämnts i skrivelsen (4.4.2).

Tolkning och tillämpning av regler inom avfallslagstiftning, t ex när avfall upphör att vara avfall, varierar inom landets kommuner beroende på om det är länsstyrelsen eller kommunens miljö- och hälsokontor som har tillsynen. Osäkerhet och onödiga utredningar om eventuella miljöbrott riskerar att överskugga arbetet med organiserad brottslighet och också förhindra arbetet med att hitta cirkulära lösningar för exempelvis icke förorenade massor.

Sveriges Åkeriföretag anser att detta måste styras upp och kvalitetssäkras så att det finns erforderliga resurser och kompetens samt en samsyn på tillsynsfrågor, och därför bör tillsynen av både transporter och behandling flyttas från kommunen till länsstyrelserna.

Vidare föreslår vi att det skapas forum mellan statliga myndigheter och länsstyrelser, kommuner samt privata och kommunala avfallsföretag för att analysera och diskutera tolkningar inom avfallslagstiftningen och verkliga case och praktiska konsekvenser för samsyn och förståelse.

Kontantförbud är viktigt

I skrivelsen (6.5) har man avfärdat förslaget om kontantförbud med hänvisning till att det skulle vara "svårgenomförbart" och att nyttan inte står i proportion till de negativa konsekvenser det kan leda till för privatpersoner och juridiska personer. Sveriges Åkeriföretag anser att detta argument är dåligt underbyggt och inte alls speglar branschens och samhällets verklighet. Tvärtom har frågan blivit alltmer akut då kriminella aktörer utnyttjar bristen på transparens och spårbarhet. Kontanter i omlopp uppmuntrar till stölder av koppar och andra metaller, elavfall och annat stöldbegärligt på

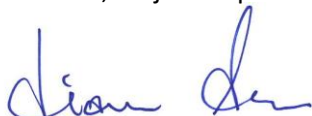
anläggningar och återvinningscentraler (ÅVC). Detta är inte bara miljöfarligt och kostsamt utan även en arbetsmiljöfråga med ofta förekommande hot på ÅVC.

Statistik och ekonomisk säkerhet

Sveriges Åkeriföretag har även i ett tidigare remissvar rörande tillsynsprogram och tillsynsbesök för yrkesmässiga verksamheter som hanterar avfall (M2020/01070/R) uttryckt behovet av förbättrad avfallsstatistik och särskilt att samtliga avfalls- och återvinningsanläggningar (A-C) åläggs att rapportera inkommande och utgående mängder och vart avfallet transporteras. I den promemorian ges exempel på fastigheter där företag har anmält flera verksamheter som sortering, mekanisk bearbetning och behandling av avfall och i samband med detta lagrar stora mängder avfall utan att iakttä de försiktighetsmått som krävs. Vid konkurs eller felaktig hantering uppstår höga kostnader för sanering/avhjälpande av miljöskada och därför upprepar vi enligt tidigare remiss "Ordning och reda på avfallet" (M2021/00207) vikten av att förelägga verksamhetsutövaren krav på ekonomisk säkerhet och ersättning för sanering eller återställning, åtgärder som kan avskräcka eller blockera oseriösa aktörer.

Den 15 augusti 2022

För Sveriges Åkeriföretag
Nätverk, Miljötransportföretag

Liane Ask